

به نام هستی نگار

زنی برای تمام فصول

برداشتی از زندگی بی‌بی مریم بختیاری

ستودن نداند کس او را چو هست *** میان‌بندگی را ببایدت بست
خرد را و جان را همی سنجداوی *** در اندیشه‌ی سخته کی گنجداوی
نیابد بدو نیز اندیشه راه *** که او برتر از نام و از جایگاه
سخن هرچه زین گوهران بگذرد *** نیابد بدو راه جان و خرد
سخن هر چه گویم همه گفته‌اند *** بر باغ دانش همه رفته‌اند
تو این را دروغ و فسانه مدان *** به رنگ فسون و بهانه مدان

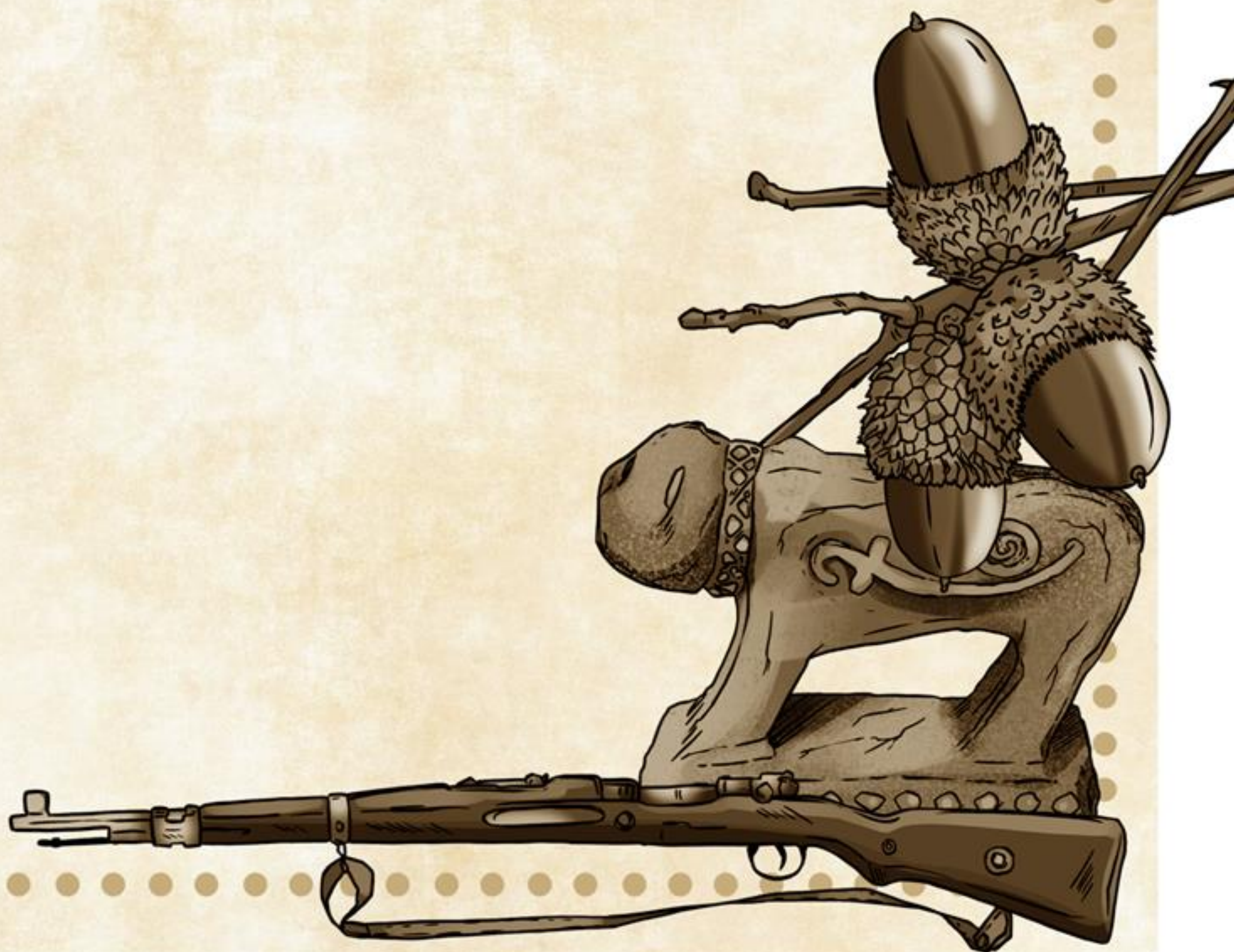
سلامی چو بوی خوش آشنایی و آرزوی سلامتی برای اهل این نقل که شمایی

اشاره به پرده

این پرده رو که می‌بینی پر داستان و حکایت‌هاست هر برگ از تاریخ این سرزمین پر از زر و گوهر رو که ورق می‌زنی به قول ابوعلی سینا: آفتابیش در میان بینی. ثانیه به ثانیه و دم به دم تاریخ این ملک پرافتخار یادآور آدمایی هست که سر دادن برای سرفرازی سرزمینی به نام ایران. مرد و زن هم نداره؛ همه کنار هم دوش به دوش هم و مدهوش از عزت خاک پاک آریایی، خون غیرت تو رگاشون بوده و آزادی این خاک عزیز براشون مهم بوده تا ایران اسلامی هیچ‌وقت زیر چکمه‌ی بیگانه کمر خم نکنه.

اشاره به تصویر بی‌بی مریم

حکایت امروز ما مال این شیرزن غیور بختیاریه، زنی که مردانگی کرد و مردای بزرگی مثل علی‌مردان‌خان رو پرورش داد. کیا می‌دونن حکایت امروز ما نقل داستان کدوم قهرمان شجاع ایرانیه؟

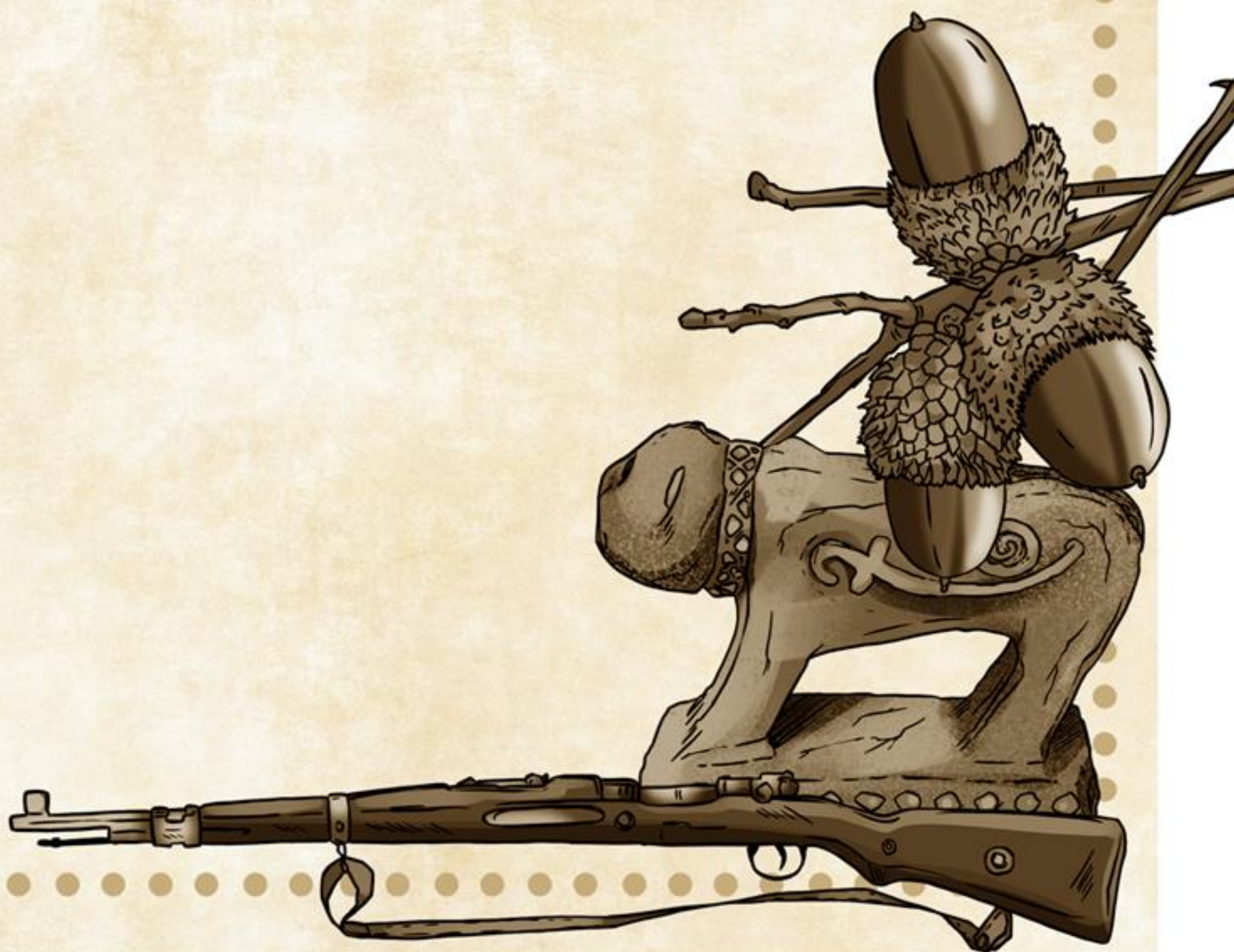
پاسخ حاضران

بله. بی بی مریم بختیاری. یکی از صدها و هزاران قهرمانی که در آغوش مام میهن رشد کردن و در آزادی این خاک از یوغ بندگی استبداد و استعمار نقش مهمی داشتن. حاضرین نقل این شیرزن پرافتخار و بشنوین؟
یک صلوات مارو مهمون کن تا چشم و دل و گوشت یکی بشه به نقل بی بی مریم بختیاری

بی بی مریم بختیاری همون طور که از اسمش پیداست سال ۱۲۴۹ هجری خورشیدی در منطقه ی بختیاری متولد شد. نام اصلی اون مریم بیگم بود.

اشاره به تصویر حسین قلی خان ایلخانی

دختر حسین قلی خان ایلخانی از سران ایل بختیاری و از مردان بزرگ دوره قاجار. مادرش بی بی فاطمه هم از خاندان اصیل و طایفه ی قدیمی چهارلنگی ها، دختر علی رضا خان چهارلنگ کیان ارثی بوده.

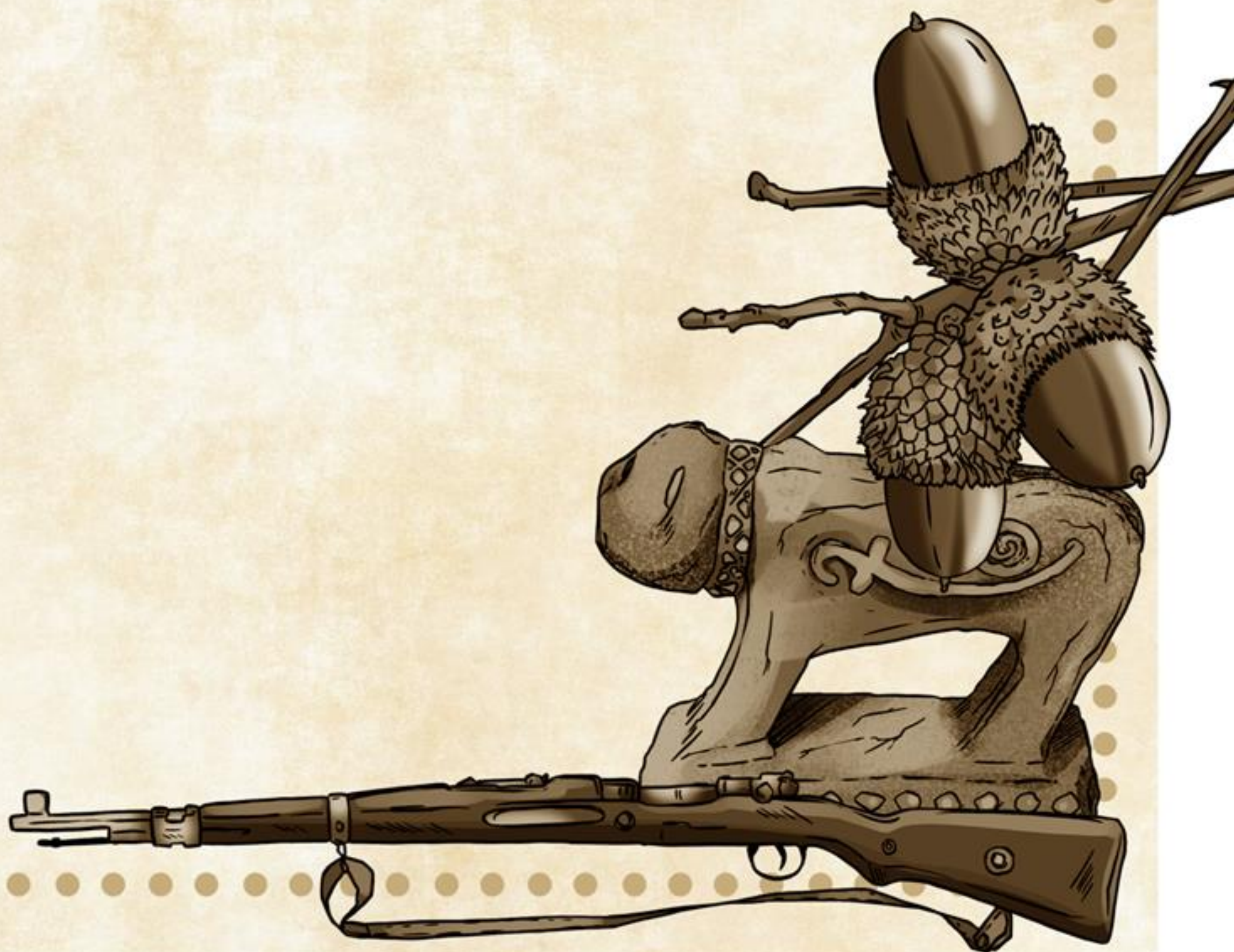

اون اسمی که تو دل تاریخ برای بی بی مریم معروف و مرسوم هست سردار مریم بختیاریه، تو دوران سیاه قجری که بی سوادى و عامی نگری بیداد می کرده و مردها مانع درس خواندن زن ها بودن بی بی مریم جزو معدود زنان دوره ی قاجار هست که علاوه بر این که سواد خواندن و نوشتن داشته دست به قلم بوده و به عنوان یک نویسنده هم در همون زمان فعالیت داشته و کتاب خاطرات خودش رو قلمی کرده.

اگه نمی دونین در جریان باشین که شخصیت زن در اون زمان به ویژه در حکومت قاجار بسیار توسری خورده و دم دستی بود و زنان از ابتدایی ترین حقوق اجتماعی هم محروم بودن و ظلم زیادی بهشون می شد.

پس تو این شرایط زنی که خواندن و نوشتن بلد باشه و این قدر جَنَم و جُرَبزه از خودش نشون بده که تا مقام حکومت داری و سرداری سپاه بالا بیاد خیلی باید آدم ویژه و خاصی باشه.

خانواده بی بی مریم از بانفوذترین خاندان های ایرانی در دوره قاجار به شمار می آمد. پدرش زمانی که بی بی مریم نه سال بیشتر نداشت به دستور مستقیم یکی از شاهزاده های قجری کشته شد تا از همون اوان کودکی بذر کینه از استبداد شاهی و ظلم حاکمان تو دل بی بی مریم نشو و نما کنه.

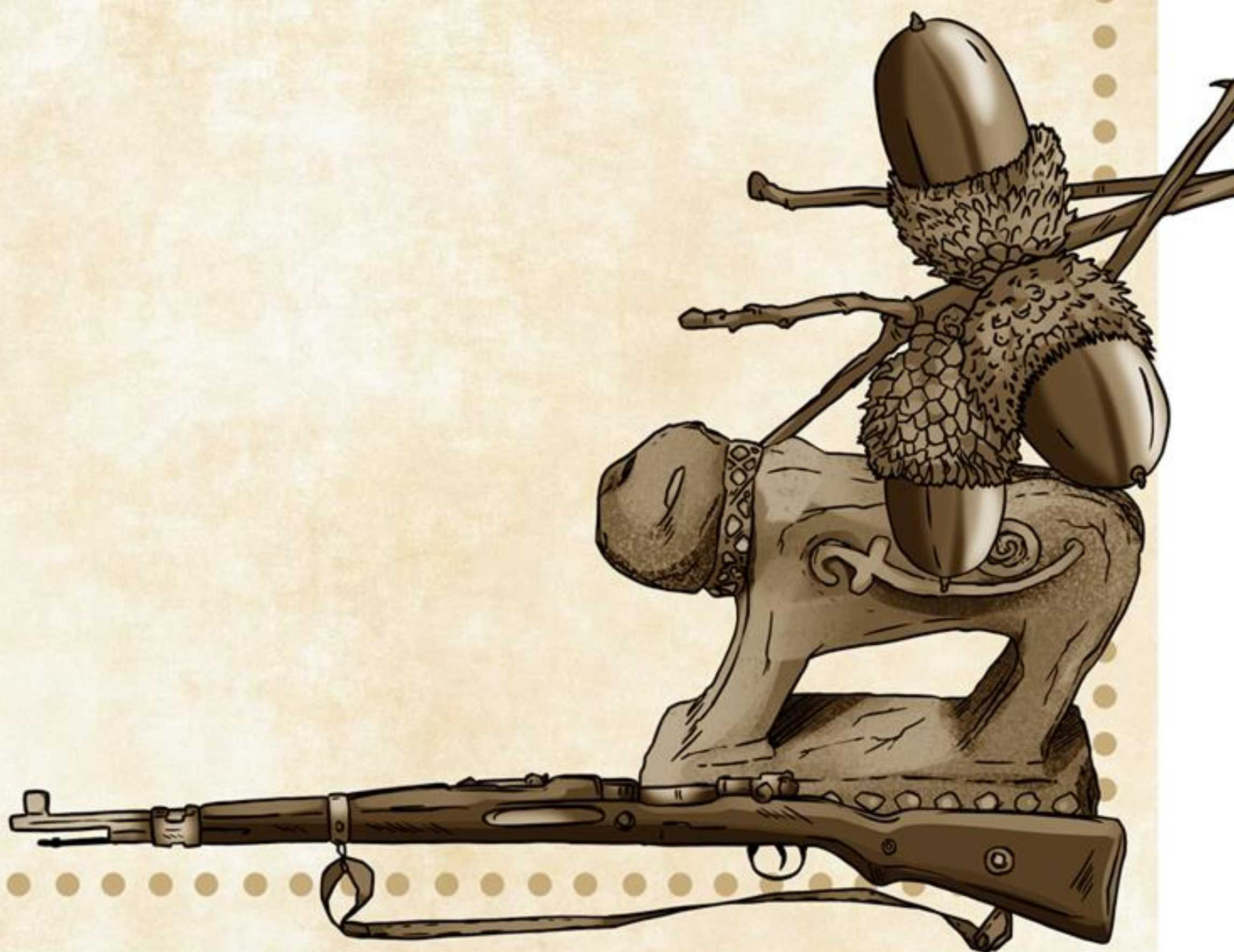

اشاره به تصویر سردار اسعد

برادران او علی‌قلی خان سردار اسعد، معروف به سردار اسعد بختیاری و نجف‌قلی خان بختیاری مشهور به صمصام‌السلطنه هر دو از سران ایل بختیاری بودند. و همین نشون می‌ده که دلاوری و جنگاوری ریشه در خون و خانواده‌ی بی‌بی مریم داشته و فرصت هم‌نشینی با این برادران و انتقال آموخته‌های پدر، باعث می‌شه تا بعدها در مبارزه با استبداد و استعمار بی‌بی مریم دست پر و سر نترسی داشته باشه.

با وجود زندگی سخت و پر از مشقت بعد از قتل پدر، بی‌بی مریم با عزمی جزم و اراده‌ای آهنین به معلم‌خانه رفت تا سواد یاد بگیره.

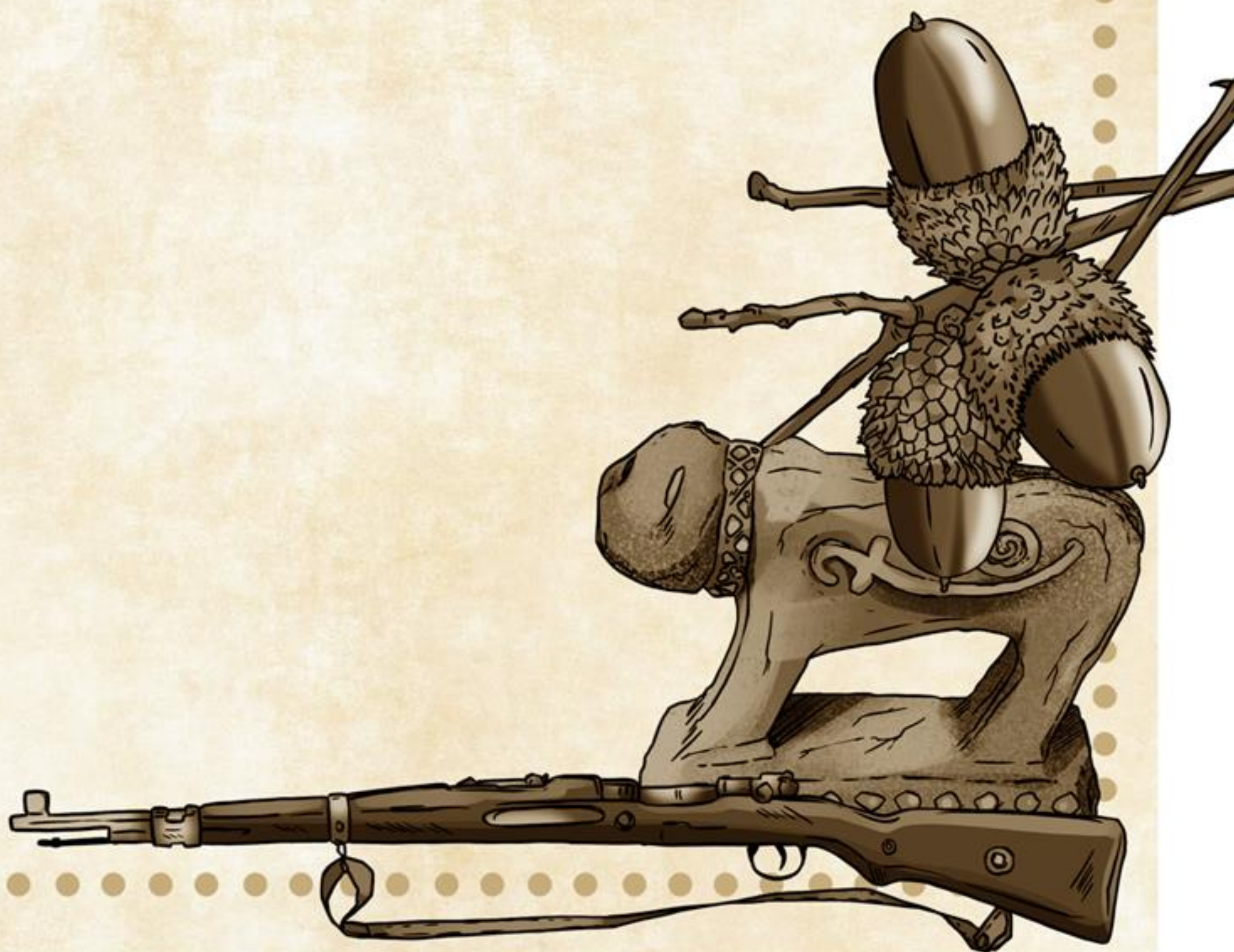
دوران نوجوانی و جوانی بی‌بی مریم آبستن حوادث پرشماری هست که شروع اون با قیام مردم در انقلاب مشروطه هست. بی‌بی مریم که از پدر و برادران شجاعش فنون اردوکشی و مهارت نظامی رو یاد گرفته، با استفاده از سرمایه مادی و معنوی که از خانواده به ارث برده یک هنگ نظامی از سواران بختیاری تشکیل داد

اشاره به تصویر هنگ سواران که مریم جلوی آنهاست

که این هنگ رشادتهای زیادی در فتح تهران و اصفهان در مشروطه از خودش نشون داد. طوری که خیلی‌ها سردار مریم بختیاری رو یکی از عوامل مهم در شکل‌گیری مشروطیت در ایران می‌دونن. همین‌طور توی دوران سخت جنگ جهانی اول که ایران زیبای ما طعم تلخ اشغال توسط روس و انگلیس رو چشید، هنگ سواران بختیاری جلوی متجاوزان بیگانه ایستاد تا اجنبی بدونه ایرانی جماعت اجازه نمی‌ده کسی به آسونی به خاکش دست‌درازی کنه. بی‌بی مریم صاحب چهار پسر شد که معروف‌ترین اون‌ها علی‌مردان خان نام داره

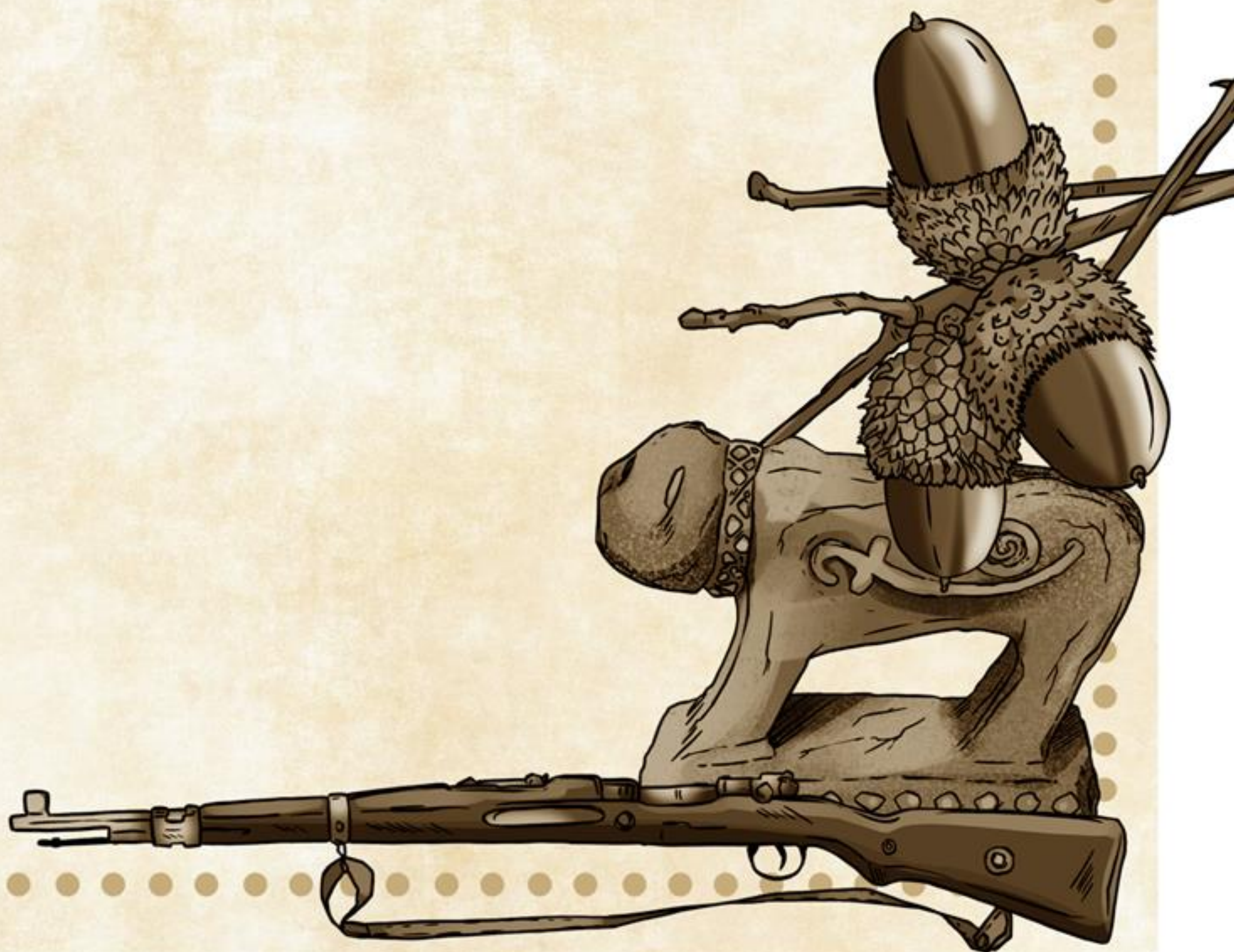
بختیاری عاشق مردم و وطن *** همچون سربازی به تن کرده کفن
عاشق قرآن و اسلام و خدا *** سینه سوز اهل بیت مصطفی
شیعه اثنی عشر، مست ولی *** بر لبش جاری ست عمری یا علی
در دلیری و شجاعت بی مثال *** مهد لرها را بنامند چهارمحال

اشاره به تصویر علی مردان

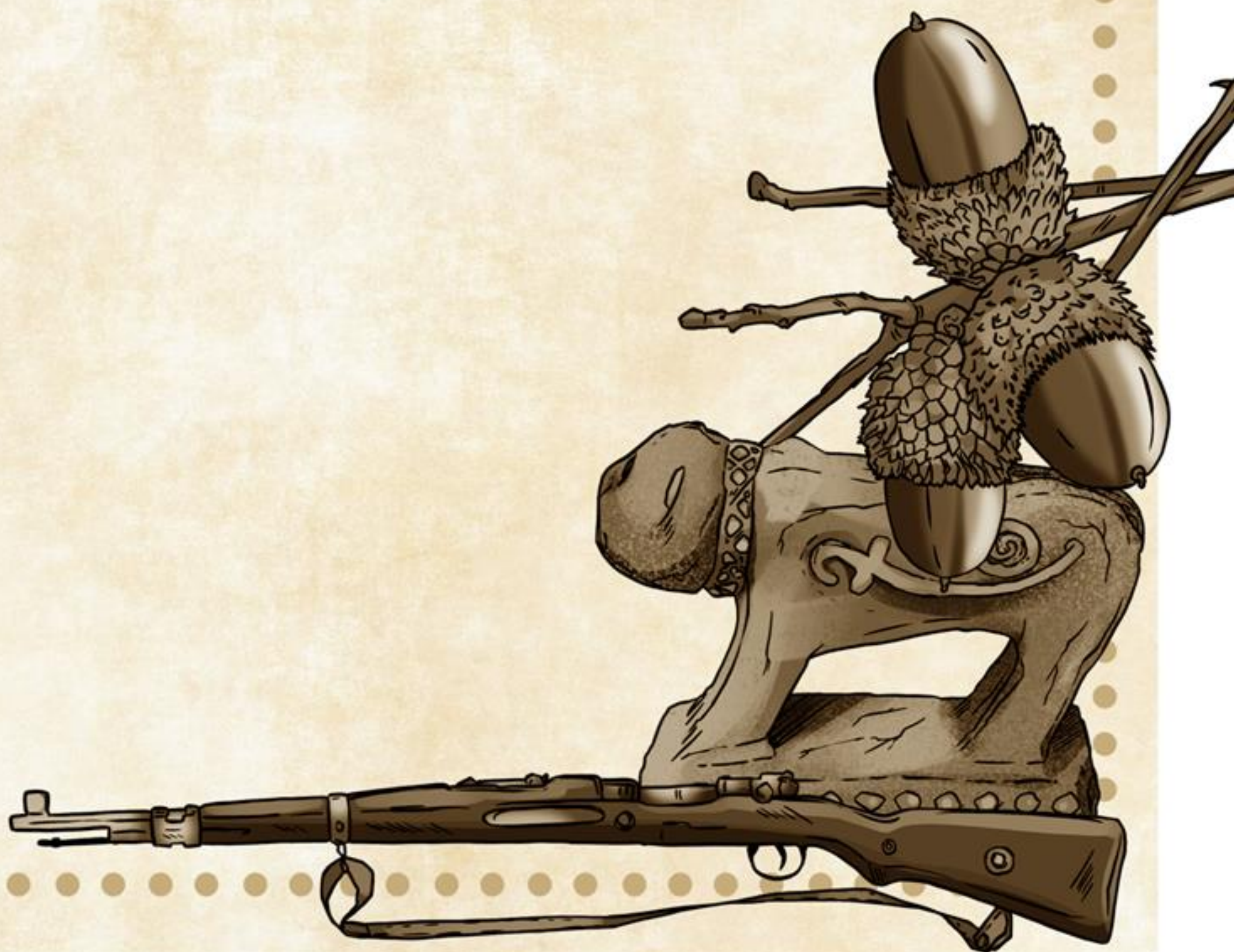
همین جا گریزی بزنیم به زندگی معروف‌ترین پسر بی‌بی مریم که تو ایران نام‌آور شد به اسم علی مردان خان

پدر علی مردان که همسر بی‌بی مریم باشه در جوانی در اثر توطئه‌ای فامیلی کشته شد. علی مردان، کودکی خودش رو پیش مادر بزرگ مادری‌اش، بی‌بی فاطمه و دایی‌های شجاعش، علیقلی خان سردار اسعد و سردار ظفر گذروند و همون جا به مکتب رفت و شجاعت و جنگاوری رو از خاندان مادری به ارث برد. علی مردان در جوانی، از سواران بختیاری در قیام مشروطه بود که زیر نظر بی‌بی مریم فعالیت می‌کردن. در سال ۱۳۰۲ خورشیدی بعد از جدا شدن طوایف چهارلنگ از هفت‌لنگ با برادرش محمدعلی خان، از طرف بزرگای دو طایفه به عنوان رؤسای طایفه انتخاب شدن. علیمردان خان با قدرت گرفتن رضاخان و عیان شدن جاه‌طلبی و ظلم‌های بی‌شمارش علیه دولت مرکزی و رضاشاه شورش کرد و با قوای نظامی که در اختیار داشت شهرکرد و شمال خوزستان رو تحت سلطه‌ی خودش درآورد.

میگن روزی که علی مردان با لشگر فاتحش به دروازه‌های شهر کرد رسید مردم شهر که از جان و مال خودشون در هراس بودن دور علی مردان جمع شدن تا از او امان بگیرن، علی مردان خان با تمام جوانی حرف پرمغز و پخته‌ای رو گفت که دل تمام مردم رو آروم کرد و آبی شد بر آتش ترس مردم. اون گفت در هراس نباشین که ما برای دین خدا قیام کردیم، جان دادن و ریختن خونمون از ما حمایت و موندن پای دین و ایمون از شما. این پرچم لشگر ما که نام مقدس خدا و شعار لااله الا الله نقش بند اون شده تمام هدف و نیت قلبی و نشانی راه و مرام ماست.

اما در نهایت با تهاجم گسترده‌ی ارتش و دخالت و پادرمیانی دیگر بزرگان و خوانین ایل‌های بختیاری بعد از یک سال جنگ در فرخ‌شهر، با گرفتن امان‌نامه از دولت مرکزی تسلیم شد و به زندان قصر منتقل گردید. اما در سپیده‌دم سال ۱۳۱۳ خورشیدی و برخلاف قول و امان‌نامه‌ای که رضاشاه صادر کرده بود، ناجوانمردانه در برابر جوخه‌ی اعدام قرار گرفت.

اشاره به تصویر سخنرانی بی بی مریم بختیاری

برگردیم به نقل بی بی مریم که ذکر رشادت‌های علی مردان خودش حکایت و نقلی مفصل طلب می‌کنه.

در عصر مشروطیت، آزادی خواهان به سمت تهران حرکت کردن تا آخرین پایگاه از و نیروهای بختیاری استبداد رو تصرف کنن. نیروهای مشروطه خواه از گیلان به یکدیگر پیوستند و با فتح تهران، پایتخت سلطنت در نزدیکی تهران اصفهان خارج و او را از سلطنت را در ۲۵ تیر ۱۲۸۸ از کنترل محمدعلی شاه قاجار خلع کردند. با افتتاح مجلس شورای ملی دوم، استقرار حکومت سلطنت بی بی در ایران، پس از وقفه‌ای چند ماهه، دوباره از سر گرفته شد مشروطه برای فتح تهران مریم، هم یکی از مشوقان اصلی برادرش سردار اسعد بختیاری محسوب می‌شد. تا نامش برای همیشه در تاریخ به عنوان زنی آزادی خواه و مبارز ثبت بشه.

اشاره به تصویر سخنرانی بی بی در جمع سران بختیاری

بی بی نامه‌ها و تلگراف‌های زیادی برای سران ایل‌های مختلف بختیاری فرستاد و خودش با سخنرانی‌های مهیج، افراد ایل را برای مبارزه با استبداد صغیر در زمان محمدعلی شاه قاجار، آماده می‌کرد.

اشاره به تصویر بی بی روی پشت بام داخل سنگر و تیراندازی و نبرد با قزاق‌ها

بی بی مریم بختیاری، پیش از فتح تهران، مخفیانه با عده‌ای سوار وارد تهران شد و در خانه‌ی پدری حسین ثقفی، منزل کرد. به مجرد حمله‌ی سواران بختیاری به فرماندهی علی‌قلی خان سردار اسعد، به تهران، پشت بام خانه را که مشرف به میدان بهارستان بود، سنگربندی کرد و با عده‌ای سوار بختیاری، از پشت سر با قزاق‌های طرفدار محمدعلی شاه، مشغول نبرد شد. بی بی مریم شخصاً تفنگ به دست گرفت و با قزاق‌ها جنگید. نقش او در فتح تهران، میزان محبوبیتش را در ایل بختیاری و مجاهدین مشروطه خواه، افزایش داد و طرفداران بسیاری یافت، به طوری که به لقب سرداری مفتخر شد.

بی بی مریم چنان رشادتی از خودش نشون داد که حتی بیگانه‌ها هم به او مراجعه می‌کردن تا از گزند دشمن در امان باشن. منزل بی بی مریم، پناهگاه بسیاری از آزادی خواهان عصر مشروطه بود.

وقتی روس‌ها در جنگ جهانی اول، وارد اصفهان شدن، فن کاردف؛
کاردار سفارت آلمان که یه جورایی دشمن روس‌ها محسوب می‌شدن، به
خانهای بی‌بی‌مریم پناه برد و ۳ ماه و نیم در پناه و حمایت بی‌بی‌مریم بود
و به پاس این فداکاری بی‌بی‌مریم، ویلهلم دوم، امپراتور آلمان، کمان تمثال
میناکاری و الماس‌نشان و صلیب آهنین، که مهم‌ترین نشان امپراتوری آلمان
بود را برای او ارسال کرد.

رفقای خوب و همراهان این نقل! خوبه بدونین یکی از ننگین‌ترین قراردادهای
تاریخ ایران به اسم قرارداد ۱۹۱۹ با پرداخت چهارصد هزار تومان رشوه به میرزا
محمدحسن خان وثوق‌الدوله بسته شد. یک قرارداد که همه‌ش خسران و زیان
بود و ممایه‌ی سرافکندگی قوای نظامی ایران طوری که تمام اختیارات قوای
نظامی ایران طبق همین قرارداد به انگلیس‌های خبیث و استعمارگر واگذار شد و
بعدها به قرارداد وثوق‌الدوله-کاکس معروف شدیکی از خسارت‌های دیگه‌ای که
دولت استعمارگر انگلیس به ایران وارد کرد کودتای سیاه نام داشت که در
سال ۱۲۹۹ خورشیدی با هدایت و دخالت مستقیم انگلیسی‌ها به عاملیت رضاخان
و سیدضیاء اتفاق افتاد اما این سردار مریم بختیاری بود که با هوشیاری و
دشمن‌شناسی به جنگ با بیگانه رفت تا ردپای انگلیس و روس رو از این خاک،
پاک کنه

رشادت‌های بی‌بی مریم به حدی بود که یکی از مورخین نامدار درباره‌ی او می‌گه: در این کوهستان - یعنی استان چهارمحال و بختیاری - زنی می‌زیسته که برابر ۱۰۰ مرد، در سرنوشت تاریخ معاصر ایران دخیل بوده. منظورم بی‌بی مریم بختیاری است، که وقتی در جنگ بین‌الملل اول، ایرانیان وطن‌خواه ابتدا از اولتیماتوم روس و بعد، از هجوم انگلیسی‌ها، ناچار به مهاجرت و آواره کوهستان شدند، این زن نامدار، همه را پناه داد

آزادی‌خواهان و روشنفکران زیادی با بی‌بی مریم در ارتباط بودن و از او مشورت و راهنمایی می‌گرفتند نام‌های بزرگی هم‌چون علامه دهخدا و ملک‌الشعرا بهار. اون چیزی که به زبون اومد و این چیزی که توی این پرده دیدین یخش کوچیکی بود از کارهای بزرگی که بی‌بی مریم برای رهایی ایران از چکمه‌ی استعمار بیگانه و استبداد داخلی انجام داده و کارهای او و کتابی که از خودش به یادگار گذاشته نشون می‌ده این شیرزن قلب بزرگی داشته برای عزت و آزادی ایران اسلامی ما بی‌بی مریم زنی باسواد و روشنفکر بود که علاوه بر رشادت‌های فراوانی که در مبارزه با ظلم و استبداد و حمایت از مظلوم از خودش نشون داد فرزندان رشید و نام‌آوری هم‌چون علی‌مردان رو تربیت کرد که در تاریخ ایران ماندگار شدن، تلاش‌های بسیاری برای احقاق حقوق زنان و رهایی اون‌ها از تبعیض و بی‌عدالتی اون ایام نسبت به خانم‌ها انجام داد و از معدود زنان زمان خویش بود، که حوادث عصر خویش را می‌نوشت.

کتاب خاطرات بی‌بی‌مریم سال‌ها پس از درگذشتش، منتشر شد، که در آن درباره‌ی دوران کودکی و نوجوانی، شرح زندگی و حوادث سیاسی تا پایان دوره مشروطیت را نوشته‌است. خاطرات، به قلمی ساده و روان، از سال ۱۲۹۶ هجری شمسی ثبت شده‌است.

سردار مریم بختیاری، سال ۱۳۱۶ خورشیدی، ۳ سال پس از اعدام ناجوانمردانه‌ی علی مردان تاب فراق از فرزند امانش نداد و در شهر اصفهان در گذشت و در تکیه میرفندرسکی تخت فولاد اصفهان به خاک سپرده شد

عزیزای دلم یادتون باشه بزرگی به انجام کارهای بزرگ و خارق‌العاده نیست، بزرگی اونه که دلت برای وطنت بتپه و به اندازه‌ی توانایت تلاش کنی تا میهن‌ت هر روز بهتر از روز قبل باشه. هر کدوم از ما می‌تونیم علی‌مردان‌ها و بی‌بی‌مریم‌های آینده‌ی این وطن باشیم که تا ابد نام نیک ما هم‌چون سردار مریم بختیاری بر تارک تابناک تاریخ ایران شکوهمندمون سرفراز و استوار بمونه

فریدون فرخ فرشته نبود *** ز مشک و ز عنبر سرشته نبود
ز داد و دهش یافت آن نیکویی *** تو داد و دهش کن، فریدون تویی
فریدون ز کاری که کرد ایزدی *** نخستین جهان را بشت از بدی

تا نقل بعدی و روایت جان فشانی یه دلاور ایرانی دیگه
حق پشت و پناهتون دست خدا نگهدارتون

